

Список використаних джерел:

1. Надирашвили Ш.А. Фиксированная установка и перцептивно-моторная активность / Ш.А. Надирашвили // Экспериментальные исследования по психологии установки. – Тбилиси: Мецниереба, 1971. – Т. 5. – С. 114-125.
2. Помиткіна Л.В. Особливості готовності студентів до прийняття стратегічного життєвого рішення з професійного самовизначення / Л.В. Помиткіна // Педагогічний процес: теорія і практика. – 2013. – Вип. 2. – С. 215-225. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pptp_2013_2_26.

Коростіянець Т.П.

доцент,

*Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К.Д. Ушинського*

ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ

Більшість учених у процесі накреслення шляхів індивідуалізації освіти звертаються до необхідності організувати педагогічну діяльність таким чином, щоб навчити учнів переносити відповідальність за самостійне вирішення особистісних і навчальних проблем на самих себе, тобто через взаємодію дійти самостійності. Сутність такої педагогічної діяльності вони визначають за допомогою понять «допомога», «підтримка», «супровід».

Педагогічний супровід – це особлива технологія освіти, що відрізняється від традиційних методів навчання і виховання тим, що здійснюється саме в процесі діалогу і взаємодії студента і викладача, і передбачає самовизначення студента в ситуації вибору і подальше самостійне рішення їм своєї проблеми.

Автор цієї концепції О. С. Газман визначив цей напрямок в педагогіці як педагогіка свободи, мета якої розробити засоби для формування свободо здатної особистості.

Проблема освіти особистості в педагогіці свободи виступає як проблема індивідуального саморозвитку, а педагогічний процес як суб'єкт-суб'єктні відносини, співробітництво, співтворчість викладача і студента, в яких домінує рівний, взаємовигідний обмін особистісними смислами і досвідом. Гідна людини мета виховання – розвиток її як вільної індивідуальності, яка сприймається не як самодостатність, незалежність кожного від усіх, а як така свобода, яка реалізується через відповідальне служіння іншим, виявляється в зв'язках з іншими людьми.

Педагогічний супровід як безперервний процес професійної діяльності викладача, спрямований на створення педагогічних умов для успішного навчання, виховання і професійно-особистісного зростання студента в межах вузівської взаємодії.

На наш погляд, особистісно зорієнтоване навчання на відміну від традиційного, в першу чергу, змінює тип взаємодії «викладач-студент». Від

командного стилю викладач переходить до співпраці, орієнтуючись на аналіз не стільки результатів, скільки процесуальної діяльності студента. Змінюються позиції студента – від старанного виконання до активної творчості, іншим стає його мислення: рефлексивним, тобто націленим на результат. Міняється і характер стосунків, що складаються. Головне в тому, що викладач повинен не лише давати знання, але й створювати оптимальні умови для розвитку особистості студента.

На відміну від традиційного, особистісно зорієнтоване навчання має на меті розвиток студента, створення таких умов, щоб на кожному занятті здійснювалась навчальна діяльність, що перетворює його на суб'єкта, зацікавленого у навчанні, власній пізнавальній діяльності та її результатах. Діяльність викладача перетворюється за цих умов на організатора навчальної діяльності, в якій студент, спираючись на спільні напрацювання, веде самостійний пошук. Викладач пояснює, показує, нагадує, натякає, підводить до проблеми, іноді свідомо помиляється, радить, радиться, запобігає. Проте центральна фігура – студент. Викладач же спеціально створює ситуацію успіху, співпереживає, заохочує, вселяє упевненість, систематизує, зацікавлює, формує мотиви учіння: спонукає, надихає і закріплює авторитет студента. Працюючи з усією групою, викладач фактично організовує роботу кожного, створюючи умови для розвитку особистісних можливостей студента, включаючи формування його рефлексивного мислення і власної думки.

Побудова такого процесу педагогічної діяльності враховує, з одного боку, педагогічні та психологічні закономірності освітнього процесу, а з іншого – весь досвід практичної роботи зі студентами, напрацьовані прийоми й технології. Психолого-педагогічні закономірності стають відправною точкою в постановці цілей і завдань педагогічного супроводу, у визначенні основних напрямів педагогічної допомоги для студента.

Головна мета педагогічного супроводу студента пов'язана із перспективним напрямом його діяльності, що орієнтована на максимальне сприяння особистісному та професійному розвитку. Досвід здійснення педагогічного супроводу доводить, що така мета може бути реалізована тільки тоді, коли досягається «перетин» початкової і прикінцевої мети діяльності у відношенні до особистості студента. Початкова мета взаємодії – визначення і формування готовності студентів до навчання у вищому навчальному закладі, за допомогою інтелектуальних, емоційних, мотиваційних, поведінкових дій, виявлення їхніх індивідуальних особливостей, як основи розвитку компетентності на першому етапі навчання у вищому навчальному закладі. Прикінцева мета взаємодії полягає у формуванні у студента психологічної, професійної, творчої готовності до майбутньої професійної діяльності, професійного саморозвитку.

Модель педагогічного супроводу заснована на взаємодії викладача та студента і є динамічною, оскільки розглядається не тільки як зразок, але і як дієвий механізм, який забезпечує ефективний професійно-особистісний розвиток студентів на всіх етапах навчання.

Затвердження ідеї супроводу в якості одного з основних умов успішного навчання у ВНЗ і професійного розвитку має ряд важливих напрямків. Ці

напрямки стосуються цілей, завдань, принципів організації, змісту роботи, професійної позиції викладачів у відносинах з різними учасниками освітнього процесу, а також підходів до оцінки ефективності їх діяльності.

Модернізація сучасного освітнього процесу припускає «студентоцентровано» спрямованість, що означає самостійність, комфортність і індивідуалізацію програм, збільшення ступенів свободи тих, хто навчається, відносно вибору ними різних індивідуалізованих освітніх траєкторій. У свою чергу поняття «індивідуальна освітня траєкторія» примушує переглядати підходи до відбору змісту освіти і технологій навчання.

Під індивідуальною освітньою траєкторією розуміємо персональний шлях реалізації особистісного потенціалу кожного студента в освіті, тобто це є програма його індивідуальної активності, спрямованість і зміст якої визначаються його волею як готовністю здійснювати свідомий вибір і діяти згідно етичній вольовій відповідальності.

Педагогічний супровід освітньої діяльності завжди спрямований на конкретного студента, навіть якщо викладач працює з групою.

Суб'єктами педагогічного супроводу індивідуальної освітньої діяльності студента є: викладачі; куратор групи; адміністрація; батьки студента.

Вивчивши за допомогою куратора, та власних спостережень суб'єктний досвід студента, викладач розробляє моделі індивідуальних освітніх програм своїх студентів, з урахуванням їхніх інтересів, здібностей, можливостей, конкретних умов життєдіяльності. Крім того, він представляє студентам можливість познайомитися з ними та обрати найбільш відповідні, коректні до змісту програми, способи роботи, створює умови для вияву вибіркової студентом обраного програмного матеріалу, спільно визначає критерії оцінки його досягнень, здебільшого, не за прикінцевим результатом, а відповідно процесу його досягнення, найбільш оптимального та продуктивного. Обговорюються вигляд і форма презентації досягнутого студентом результату (від доповіді і заліку, до проекту).

У викладанні, що здійснюється за принципами педагогічного супроводу, акцент зміщується з програмового матеріалу на організацію вивчення матеріалу за індивідуальними освітніми траєкторіями. Викладач аналізує сам і допомагає зрозуміти студентові не тільки той зміст, що він засвоїв, але і самі шляхи засвоєння (за допомогою яких прийомів, техніки). Дехто зі студентів легко сприймає «на слух», у інших: краще розвинена зорова пам'ять. Наголос у завданнях переноситься на розуміння студентом того, що і яким чином він робить.

Крім того, викладач повинен допомогти у виявленні своєрідності обробки отриманої студентом інформації. У деякого зі студентів виявляється здатність до аналізу і порівняння різних фактів, подій, предметів («логіки», «аналітики»), у інших: виявляється схильність до засвоєння інформації у цілому, спираючись на інтуїцію («синтетика») (за І. Якіманською). Такий підхід стимулює студента до пізнавальної діяльності, надає йому можливість визначити для себе найбільш продуктивні способи перевірки власних можливостей у різних видах діяльності.

Викладач є не інформатором, а координатором, організатором діалогу, помічником, консультантом студентів з урахуванням їхніх індивідуальних здібностей, створює умови для особистісної реалізації кожного студента.

Викладач підтримує пошуки найбільш ефективних шляхів засвоєння знань, заохочує найцікавіші знахідки, аналізує спроби, що не відбулися, стимулює студентів до усвідомлення «поразок» і «перемог». Викладачем задаються питання «Як ти міркував, щоб прийти до відповідного висновку?» тощо. Він може розповісти про власні способи отримання результату, але не нав'язувати їх студентам, як обов'язкові. Застосовує викладач й діагностувальні процедури, спрямовані на виявлення пізнавального стилю тих, хто навчається. Спираючись на це він прогнозує динаміку розвитку і успішність засвоєння ними навчального матеріалу.

Під час проведення занять повинні використовуватися різні форми спілкування між викладачем і студентами: монолог, діалог, полілог. Результати спостережень викладача на занятті, результати навчальної діяльності студентів фіксуються у карті, зокрема особлива увага приділяється розвитку індивідуальності, процесам його самопізнання та самовдосконалення.

Запропонований «алгоритм» заснований на взаємодії викладача і студента є динамічним, оскільки розглядається не тільки як зразок, але й як дієвий механізм, що забезпечує ефективний професійно-особистісний розвиток студентів на всіх етапах навчання у вищому навчальному закладі.

Нестеренко М.М.

аспірант,

Бердянський державний педагогічний університет

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО МОДЕЛЮВАННЯ УРОКІВ: ДОСВІД ОСВІТНІХ СИСТЕМ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

Сучасний вектор розвитку української початкової освіти, відображений у Концепції «Нова українська школа», орієнтується на успішний досвід світових держав. Це потребує пошуку, вивчення та запозичення сучасних тенденцій відповідної професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи до моделювання уроку за новими вимогами.

Мета нашої роботи – проаналізувати досвід освітніх систем зарубіжних країн з проблеми підготовки вчителя початкової школи до створення та проведення уроку.

У процесі роботи над означеною проблемою ми вивчали результати досліджень вітчизняних (Н. Авшенюк, В. Бауер, В. Базуріна, О. Бочарова, Т. Вакуленко, О. Голотюк, Л. Дяченко, І. Задорожна, Л. Карпинська, Ю. Кіщенко, Т. Кучай, Н. Мукан, Л. Нос, В. Павлюк, Л. Поліщук, Н. Постригач, Л. Пу-